

HÖNNUNARSAFN
MUSEUM OF DESIGN
AND APPLIED ART
ÍSLANDS

ÁRSSKÝRSLA 2021

AÐ LÁTA VERKIN TALA

Sigríður Sigurjónsdóttir

Forstöðumaður Hönnunarsafns Íslands

Á árinu 2021 fór gestafjöldi Hönnunarsafns Íslands í fyrsta sinn yfir 10.000. Gestum hefur fjölgað um 100% á síðustu fimm árum og því ber að fagna. Safnið var tilnefnt til Íslensku safnaverðlaunanna fyrir árin 2020–2021. Við erum afar þakklát og stolt fyrir viðurkenninguna frá safnaheiminum, sem er mikil hvatning. Á árinu hlaut safnið hæstu úthlutun úr Safnasjóði sem það hefur fengið til þessa samtals, eða 13,5 milljónir. Þar af er Öndvegisstyrkur upp á 7 milljónir sem dreifist á 3 ár. Einnig fékk safnið 1,8 milljónir úr Nýsköpunasjóði námsmanna til að þróa og framkvæma Ferðagjöf Hönnunarsafnsins í tengslum við sýninguna Sund.

Að baki þessum árangri liggja vandaðar og áhugaverðar sýningar, gott samstarf við menningarfulltrúa Garðabæjar í tengslum við safnfræðslu fyrir grunnskóla, aukin áhersla á stafræn rými safnsins, jákvæð uppbygging á Garðatorgi, samstarf við háskólasamfélagið, hönnunarsamfélagið og rannsakendur á sviði hönnunar, og síðast en ekki síst hæfileikaríkt starfsfólk, sem hefur ástríðu fyrir safninu.

Síðustu fimm ár höfum við nýtt tækifærin sem felast í safneigninni, þekkingunni og húsnæðinu til að skapa lifandi og skemmtilegt safn. Hér spyrja grunnskólanemendur áhugaverðra spurninga á borð við „af hverju kosta þessi jakkaföt svona mikið?“ og fá skýr svör í gegnum myndmál Ránar Flygenring um framleiðsluferli, handverk, launakostnað, flutningskostnað og vistspor. Í Smiðjunni fá gestir safnsins innsýn inn í hornafræði í gegnum spegla í anda Einars

Þorsteins Ásgerissonar af því að stundum er gott að “hugsa með höndunum”, og hér fá nemendur og aðrir gestir tækifæri til að kynnst möguleikunum sem felast í hönnunarhugsun, hönnunarferlinu, nýsköpun, íslensku hráefni og gömlum aðferðum í bland við nýjar.

Árið 2021 hefur starfsfólk safnsins ásamt Garðabæ, Reginn og VA arkitektum unnið að útfærslu á einfaldri stækkun safnsins sem gerir ráð fyrir fastri sýningu og að hægt verði að ganga í hring um efri hæð hússins úr einum sýningarsal í annan. Samhliða þessu var unnin áætlun um nauðsynlegar úrbætur á varðveislurýmum svo hægt sé að tryggja öryggi safngripa.

Á árinu var skilað inn gögnum að beiðni Menningarmálaráðuneytisins um umfang, stöðu og þarfir safnsins í tengslum við nýjan rekstrar-samning. Það voru mikil vonbrigði þegar drög að nýjum samningi bárust frá ráðuneytinu. Hvorki er gert ráð fyrir fjármagni til safn-fræðslu né til að halda sómasamlega utan um byggingarlistaarf þjóðarinnar. Ekki er gert ráð fyrir hækkun á leiguverði sem tengist nauðsynlegum endurbótum á húsnæði. Sem sagt, engin breyting á framlagi ríkisins þrátt fyrir yfirlýsingar um mikilvægi hönnunar í allri framtíðaruppbyggingu og úrlausnum.

Ég hef alltaf trúað því að besta leiðin til að auka skilning á virði og möguleikum sem felast í góðri hönnun sé að sýna framúrskarandi dæmi. Safnið hefur sýnt að það býr yfir óendanlega spennandi möguleikum sem hafa nú verið virkjaðir miðað við núverandi húsnæði og tæplega þrjú starfsgildi. Safnið er staður sem fólk vill heimsækja og það þyrfti ekki mikið til til að auka aðsókn um 100% í viðbót á næstu tveimur árum. Nú er tækifæri fyrir Garðabæ að fjárfesta enn frekar í menntun og menningarlífi sem tengist hönnun og nýsköpun. Það verður góð næring inn í framtíðina.

FALINN FJÁRSJÓÐUR Á GARÐATORGI Stella Stefánsdóttir

Formaður stjórnar Hönnunarsafns Íslands

Hönnunarsafn Íslands er staðsett í hjarta Garðabæjar við Garðatorg. Síðustu ár hefur Garðatorg eflst með fjölbreyttri flóru verslana, veitinga- og kaffihúsa og menningar- og listalífi. Á næstu árum verður lögð rík áhersla á að gera Garðatorg að skemmtilegum og aðlaðandi miðbæ sem laðar fram sjarmerandi bæjarbrag. Þar mun Hönnunarsafnið vonandi áfram vera mikilvægt sameiningarafl, einn af hornsteinum samfélagsins og menningarstofnun við torgið.

Hönnunarsafnið gegnir veigamiklu hlutverki sem menningarstofnun, varðveislurými fyrir hönnunararf þjóðarinnar, uppspretta rannsókna, þekkingarmiðlun, innblástur hönnunar og nýsköpunar, áningarstaður og sameiningarafl samfélagsins.

Fagmennska og framsækni hefur einkennt starfsemi safnsins síðustu ár. Þar er starfrækt fjölbreytt og öflug menningarstarfsemi og fræðsla. Safnið laðar að gesti á öllum aldri í gegnum viðburði, smíðjur og sýningar á Garðatorgi og í starfrænum rýmum. Stjórnendur safnsins hafa verið óhræddir við að fara ótroðnar slóðir við starfsemi-ina sem hefur skilað sér í miklum vexti í gestafjölda síðustu fimm árin. Enda er safnið fjölsóttur áningarstaður, sem um 10.000 gestir heimsóttu árið 2021.

Hönnunarsafnið er sameiginleg minning Íslendinga um íslenska hönnun frá árinu 1900 til nútímans. Hönnunarsafnið ber ábyrgð á varðveislu og rannsóknum á hönnunararfi Íslendinga fyrir komandi

kynslóðir. Safnkostur Hönnunarsafnins, sem telur um 4.800 muni, er auðlind þjóðarinnar. Einungis lítill hluti safngripa er til sýnis hverju sinni og það má því segja að það sé falinn fjársjóður á Garðatorgi. Safnið er uppspretta rannsókna á sviði hönnunar, sem er miðlað í ræðu og riti og gegnum sýningar, viðburði eða smiðjur á vegum safnsins.

Hönnunarsafnið, líkt og önnur söfn, gegnir mikilvægu hlutverki í símenntun fólks á öllum aldri. Þar getur fólk aflað sér þekkingar út frá eigin forsendum, í návígi við uppruna þekkingar, safngripa og aðrar frumheimildir. Oft veita söfn innsýn inn í heim sem ekki er gerð ítarleg skil á annarsstaðar. Söfn og menningarstofnanir gegna mikilvægu hlutverki við miðlun þekkingar og menntun komandi kynslóða. Heimsókn á Hönnunarsafnið getur mótað einstakling, veitt framtíðarhönnuði innblástur og ýtt undir hönnun og nýsköpun í framtíðinni sem sækir andagift í íslenskan hönnunararf.

Hönnunarsafnið gegnir veigamiklu hlutverki fyrir íslensku þjóðina. Það er jafnframt fengur fyrir Garðbæinga að hafa áhugavert og framsækið safn við Garðatorg. Sveitarfélagið Garðabær hefur stutt dyggilega við uppbyggingu og starfsemi safnsins frá opnun þess við Garðatorg árið 2010. Það ætti að vera sameiginleg ábyrgð íslenska ríkisins og Garðabæjar að standa vörð um áframhaldandi starfsemi safnsins og tryggja því viðunandi aðstöðu til frambúðar.

ÍSLENSKU SAFNAVERÐLAUNIN

Hönnunarsafn Íslands var tilnefnt til Íslensku safnaverðlaunanna 2022. Íslandsdeild Alþjóðaráðs safna (ICOM) og Félag íslenskra safna og safnmanna (FÍSOS) standa saman að Íslensku safnaverðlauninum, sem er viðurkenning veitt annað hvert ár íslensku safni fyrir framúrskarandi starfsemi.

Umsögn og mat, Hönnunarsafn Íslands — Í stafrænum tengslum
Hönnunarsafn Íslands er einstakt sinnar tegundar á Íslandi, verandi eina safnið sem safnar, skráir, rannsakar og miðlar íslenskri hönnun frá 1900 fram til dagsins í dag. Síðastliðin tvö ár hefur safnið skoðað sérstaklega þau tækifæri sem leynast í stafrænum rýmum safnsins og hvernig nýta megi þau safninu til framdráttar á líflegan og fræðandi hátt. Sérstök áhersla hefur verið lögð á að líta á stafræn rými safnsins sem eðlilegt framhald af sýningarhúsnæðinu og þeir gestir sem sækja þau heim jafn mikilvægir þeim gestum sem koma inn á sýningarnar í húsnæði safnsins við Garðatorg 1.

Þegar safnhúsið var lokað almenningi vegna COVID skapaðist svigrúm til að staldra við og rýna í stafræn rými safnsins. Hafist var handa við að skoða hvert rými fyrir sig. Hvað ætti heima í hverju rými, hvernig þau tengdust viðfangsefnum og starfsemi safnsins, hvaða tækifæri leyndust í þeim og hvernig safnið gæti virkjað þau. Að lokinni þessari vinnu fékk hvert rými ákveðnar áherslur og hverjum starfsmanni var úthlutað raunhæfu hlutverki. Rýmin sem um ræðir eru heimasíða, Facebook, Instagram og Google Maps.

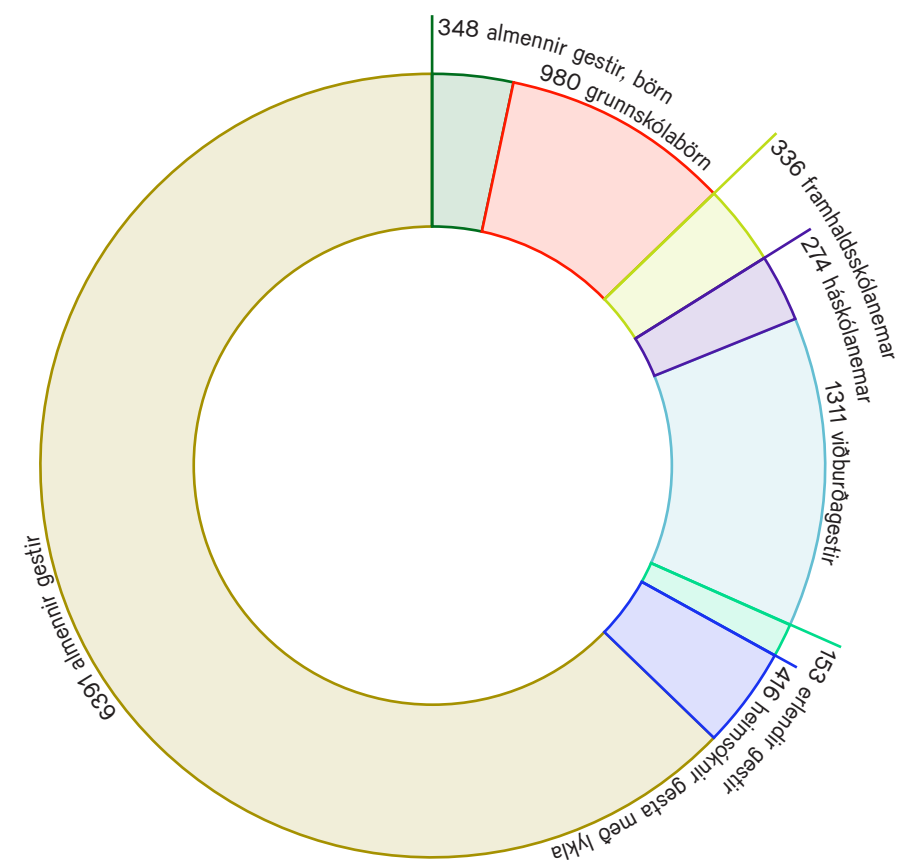
Meðal verkefna sem safnið hefur unnið beint fyrir samfélagsmiðla má nefna Jóladaatal á Facebook og birtist einnig sem sýning í glugga safnbúðar. Á Instagram var unnin sýning í tilefni af 100 ára afmæli fullveldis Íslands árið 2018 sem meðal annars er notuð í kennslu í hönnunarsögu við Tækniskólann. Þá var sent beint út á Facebook hægvarp á meðan samkomutakmarkanir voru í gildi.

Sýningar Hönnunarsafnsins undanfarin tvö ár hafa líka vakið athygli fyrir faglega og metnaðarfulla nálgun á viðfangsefninu. Meðal annars hefur innri sýningarsalur safnsins verið nýttur sem opið rými til rannsókna og hvetur þannig til samtals safnsins við rannsakendur á sviði hönnunar. Þá hefur safnið tekið í notkun 90 fm svæði sem kallast Smiðja og er ætlað undir safnfræðslu, smiðjur, námskeið og fleira. Í anddyri safnsins hafa undanfarin misseri verið reknar vinnustofur þar sem hinir ýmsu hönnuðir hafa dvalið 3 mánuði í senn og hefur það gefið möguleika á samtali milli gesta safnsins og hönnuðanna. Fyrirkomulagið lífgar upp á safnaumhverfið og gefur innsýn í aðferðafræði og störf hönnuða.

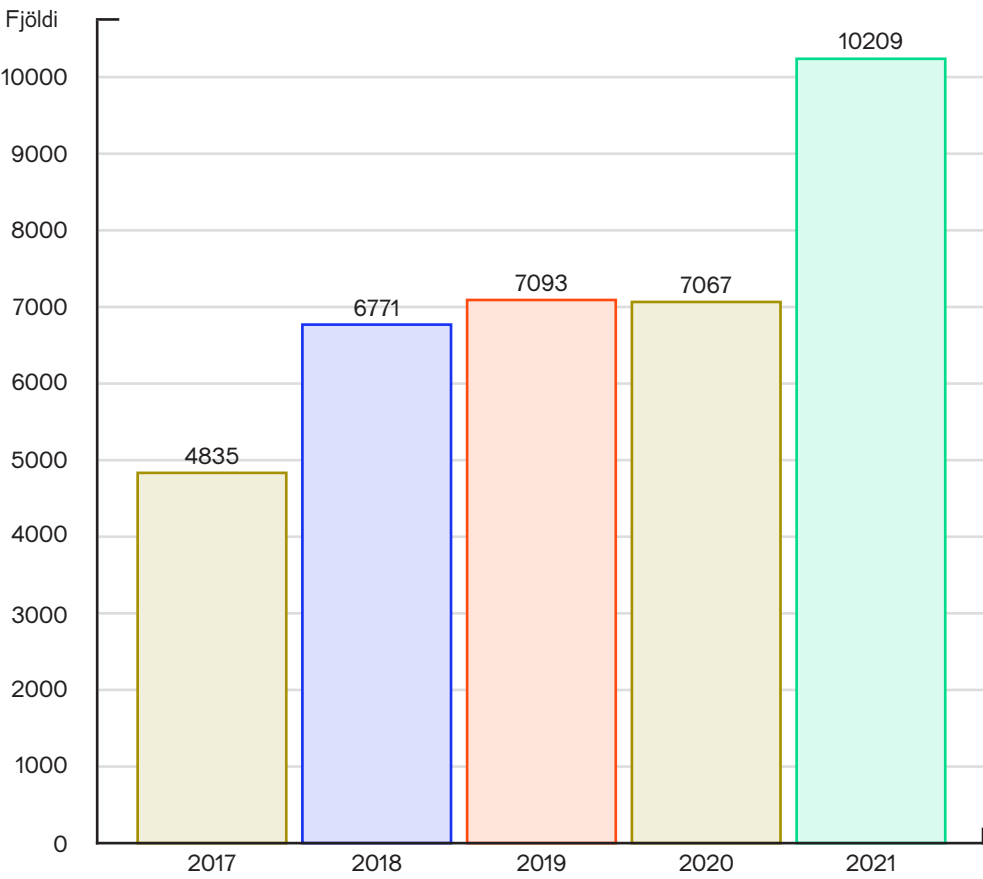
Það er mat valnefndar að Hönnunarsafni Íslands hefur tekist einstaklega vel til við að ná til nýrra gesta með því að styrkja og nýta enn betur hin stafrænu tengsl sem eru orðin hluti af daglegum veruleika samfélagsins. Öflug miðlun safnsins á safnskosti og rannsóknum þeim tengdum, hvort sem er í sýningum þess eða í stafrænum rýmum er nýstárleg og eftirtektarverð og íslensku safnastarfi til framdráttar.

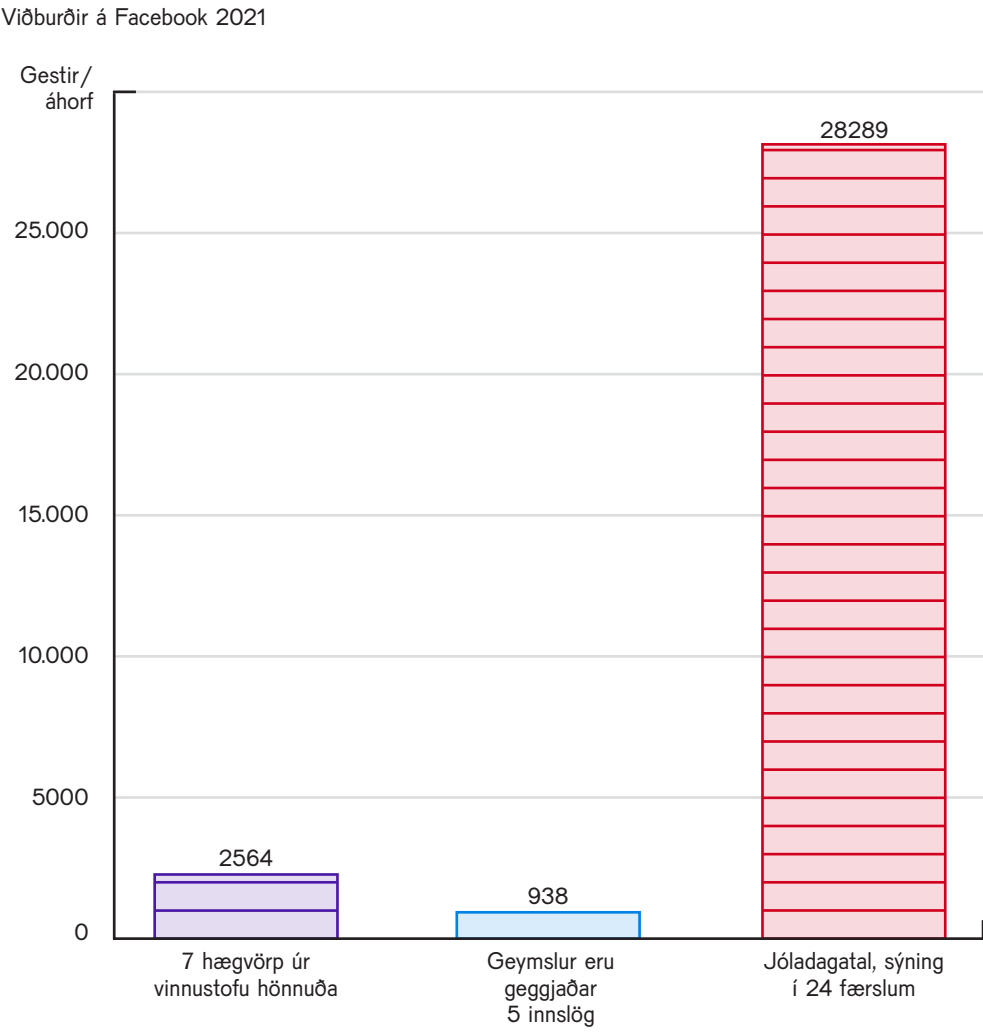
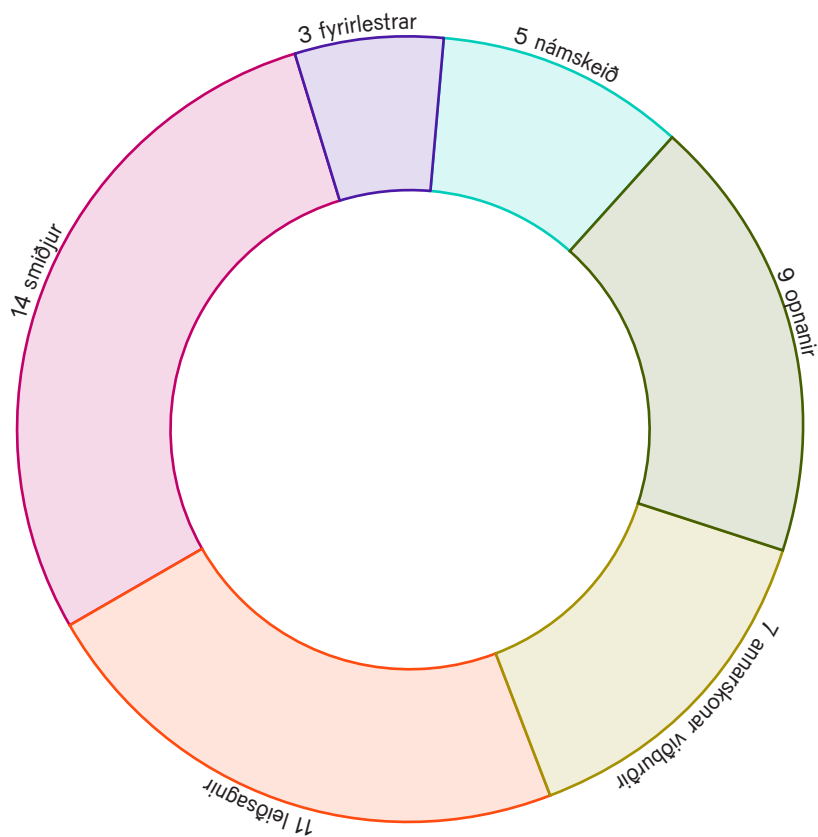
Skipting gesta 2021

Gestir með lykla er fólk sem stundar rannsóknir eða er í vinnustofudvöl í safninu.

Samtals gestir frá árinu 2017–2021

Vinir í lok árs

	Facebook
2021	5004
2020	4775
2019	4343
	Instagram
2021	3305
2020	2545
2019	ekki aðgengilegt

Google Maps
Tölur eru ekki aðgengilegar aftur í tímann, en þegar þetta er skrifað í jmaí 2022 hafa 50.627 skoðað síðu safnsins á Google Maps á einum mánuði. Þetta er því mest skoðað af stafrænum rýmum safnsins.

Sýningarsalur
100% ULL
19.09.2020—31.12.2021

Deiglumór
13.02.—09.05.2021

Kristín Þorkelsdóttir
20.05.—30.12.2021

Safnið á röngunni
Náttúrulitun í nútímasamhengi
20.05.—19.09.2021

Högna Sigurðardóttir
Skráning á teikningum arkitekts
19.10.2021—31.03.2022

Pallurinn
Fallegustu bækur í heimi
11.11.2021—30.01.2022

Vinnustofudvöl
Ýr Jóhannsdóttir
Peysa með öllu fyrir alla
22.01.—29.05.2021

Sveinbjörn Gunnarsson
Módelismiður í vinnustofudvöl
16.06.—19.09.2021

Sunna Örlygsdóttir
Fatahönnuður í vinnustofudvöl
08.10.—30.12.2021

Annað
Fyrir ungt fólk á öllum aldri
Leik- og fræðsluborð í anda
Einars Þorsteins Ásgeirssonar
Jóhanna Ásgeirsdóttir og
Hreinn Bernharðsson

Sýning á Facebook
Jóladagatal 2021
Stólar úr safneign í karakter
01.12.—24.12.2021

Sýning á instaTV
Geymslur eru geggjaðar
18.05.—30.05.2021

Sýning utan safns
Íslenska lopapeysan
Farandsýning
04.11.—07.11.2021
Safnhús Vestmannaeyja

Fertile Soil: The Glit Era
in Icelandic Ceramics
01.04.2018—
The Retreat Blue Lagoon

Útgáfa
Safnið kom að útgáfu þriggja bóka
á árinu.
Deiglumór, keramik úr íslenskum leir
1930—1970
Höfundar
Inga S. Ragnarsdóttir
og Kristín G. Guðnadóttir
Útgefandi
Minningarsjóður um Ragnar
Kjartansson

Kristín Þorkelsdóttir
Höfundar
Bryndís Björgvinsdóttir
og Birna Geirfinnsdóttir
Útgefandi
Angústúra

Náttúrulitun í nútímasamhengi,
bókverk
Höfundur og útgefandi
Sigmundur Páll Freysteinnsson

12

13

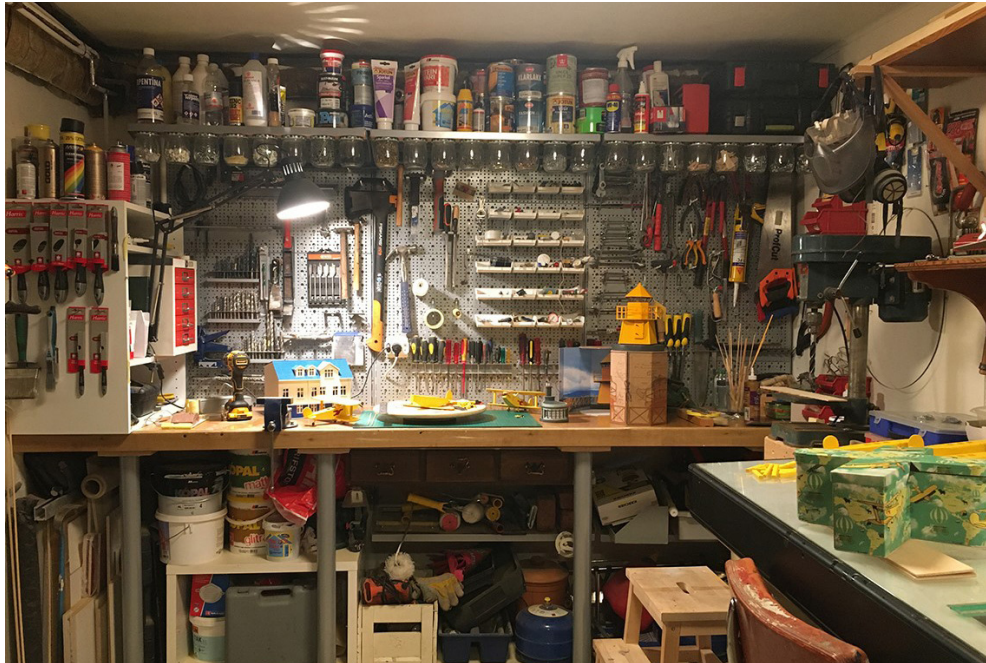
6 aðföng voru keypt. 11 gjafir.

- Keyptir gripir
- © Ýr Jóhannsdóttir (Ýrúrarí)
Op.2
Peysa úr fatasöfnun Rauða
krossins unnin fyrir sýninguna
„Svona myndi ég ekki gera“
í Gallerí Porti 2018.
 - © Ásthildur Magnúsdóttir
Röggvafeldur, ofinn af Ásthildi.
 - © Hanna Dís Whitehead
Skilrúm, frumgerð
 - © Magnea Einarsdóttir
Nico, 2021
Magnea
 - © Sigmundur Páll Freysteinnsson
Náttúrulitun í nútímasamhengi,
2020—2021
 - © Ýr Jóhannesdóttir (Ýrúrarí)
Peysa, varð til í Vinnstofudvöl
á Hönnunarsafni Íslands, 2021.

- Gjafir
- © Árni Jónsson (1929—1983)
Sófi, 4 sæta, 1953
Húsgagnavinnustofa Árna
Jónssonar
 - © Guðmundur J. Pálsson
(d. 1970)
Hægindastóll ásamt skammeli,
1958
Trésmiðjan hf. Brautarholti 30
 - © Þorkell Guðmundsson
(1934—2021)
Safn teikninga allt frá námsárum
Þorkels í Kaupmannahöfn.
 - © Norma Andersen
Bollastell, 1946—1952
Unnið á Íslandi, Norma vann með
Benedikt Guðmundssyni
leirkerasmið í leirbrennslu hans.
 - © Alþingishátíðardúkur, 1930
 - © Vélþrjónuð lopapeysa, 1939
 - © Valdís Steinarsdóttir
Rugguhestar, frumgerðir, 2018
Lituð hrosshúð
 - © Erna Einarsdóttir
Fatalínur merkisins Geysi
Hannað af Ernu.
 - © Guðjón Samúelsson
Stóll frá Landspítala, upprunalegt
áklæði
Stóll frá Landsspítala,
— (snertisafn)
 - © Guðrún Lilja Gunnlaugsdóttir
Flatpack antik, frumgerð
 - © Öðustell
Glit hf.

Ýr Jóhannsdóttir
Peysa með öllu fyrir alla
22.01.—29.05.2021

Sveinbjörn Gunnarsson
Móðelsmiður í vinnustofudvöl
16.06.—19.09.2021

Sunna Örlygsdóttir
Fatahönnuður í vinnustofudvöl
08.10.—30.12.2021

Á árinu 2021 dvöldu þrír hönnuðir í vinnustofudvöl í anddyri safnsins: textíl- og þrjónahönnuðurinn Ýr Jóhannsdóttir, móðelsmiðurinn Sveinbjörn Gunnarsson og Sunna Örlygsdóttir, fatahönnuður og útsaumsmeistari. Verkefni Ýrar var útskriftarverkefni hennar í listkennslu við Listaháskóla Íslands og fól í sér fjöldan allan af opnum vinnustofum þar sem skapandi fataviðgerðir voru viðfangsefnið. Sunna hélt þrjú námskeið sem selt var á í gegnum Tix.is. Uppselt var á öll námskeiðin. Reglulega voru handverks-hægvörp send úr vinnustofunum þar sem hægt var að fylgjast með hönnuðunum við störf sín í rauntíma. Þessi hægvörp hafa verið mjög vinsæl.

SAFNIÐ Á RÖNGUNNI

Frá árinu 2018 hefur innri sýningarsalur safnsins verið nýttur sem opið rými til rannsókna. Safnið nýtir rýmið ýmist fyrir eigin skráningarverkefni, varðveisluverkefni eða býður rannsakendum á sviði hönnunar rýmið til umráða. Þetta er lifandi rými þar sem gestir og starfsfólk safnsins eiga í samtali við rannsakendur og fagfólk. Það hefur verið fróðlegt að upplifa og átta sig á því hvað rými er dýrmætt í rannsóknarvinnu. Sem dæmi, þegar um er að ræða skráningarverkefni eins og teikningar Högnu Sigurðardóttur fæst gott yfirlit yfir verkin, rýmið býður upp á að halda fyrirlestra innan um verkin og gestir komu með skemmtilegar og dýrmætar viðbótarupplýsingar. Sigmundur Freysteinnsson nýtti rýmið til þess að fá yfirlit yfir rannsókn á textíllitun með íslenskum plöntum. Það er eitt að fletta möppu með 504 litaprufum en annað að stilla þeim upp á stóran vegg og fá yfirsýn yfir alla litadýrðina. Sigmundur nýtti líka rýmið til að þurrka plöntur og í litunarferlið sjálft, svo gestir fengu góða innsýn inn í allt ferlið. Þetta hefur verið merkilega áhugavert á sama tíma og tilhneigingin hefur verið að setja allt í minna og minna format: tölvuskjá, síma og úr. Við höfum komist að því að rými fyrir rannsóknir er afar mikilvægt.

NÁTTÚRULITUN Í NÚTÍMASAMHENGNI, SÝNINGARRÝMI OG OPIN VINNUSTOFA

20.05.—12.09.2021

Verkefnisstjóri og hönnuður:
Sigmundur Páll Freysteinnsson
Aðstoðarmaður: Sólrún Arnarsdóttir
Tilgangur: Að sýna og útbúa gagnagrunn um
hversu fjölbreytta líti má ná fram með náttúrulegu
litarefni úr íslensku umhverfi. Markmiðið með
rannsókninni er að kanna möguleika íslenskrar
textíllitunar sem umhverfsvænan valkost fyrir
framleiðslu á nútímahönnun. Afraksturinn er
greinargóður gagnagrunnur náttúrlita úr íslensku
umhverfi frá rúmlega 40 mismunandi litunarefnum
úr plöntum, þangi og matarúrgangi.
Verkefnið hlaut styrk úr Hönnunarsjóði.

Ferli verkefnisins

Síðastliðið ár gerði Sigmundur
tilraunir úr plöntum, þangi og
matarúrgangi. Afurðin er greinagóður
gagnagrunnur náttúrlita úr íslensku
umhverfi. Markmiðið með rannsókn-
inni er að kanna möguleika íslenskrar
textíllitunar sem umhverfsvænan
valkost fyrir framleiðslu á nútíma-
hönnun. Verkefnið tekur mið af
íslenskri jurtalitunarsögu og horfir til
framtíðar hvernig við þróum þekkingu
á því sem landið gefur.

Niðurstöðum rannsóknarinnar
var miðlað til gesta Hönnunarsafnsins
í formi sýningar og opinni vinnustofu.
Sýningin samanstóð af 504 mismun-
andi litunarprufum frá 40 litarefnum
úr íslensku umhverfi kortlögðum á
fjöra mismunandi náttúrulega textíla.
Inni í rýminu gátu gestir séð þurrkuð
sýnishorn af öllum plöntunum og
fengið þannig beina tengingu milli
litarefnis og litar.

Á meðan dvölinni á safninu
stóð var hver og ein litunarpurfa
ljósmynduð og varðveitt. Teknar voru
myndir í náttúrunni kringum safnið af
hverju og einu litarefni. Gögnin voru
síðan samansett í bókverk, þar sem
allt umfang rannsóknarinnar var tekið
saman. Bókverkið var hannað frá
byrjun til enda inni í rými safnsins
og endaði með útgáfuföggnuði í lok
dvalarinnar.

Sýningarrýmið hýsti einnig opna
vinnustofu þar sem gestir safnsins
gátu fengið innsýn inn í ýmis verkefni
Sigmundar. Dæmi um verkefni sem

voru unnin eru tínsla, þurrkun
og úrvinnsla plantna, náttúruleitun
og hönnun.

Helstu niðurstöður og lærdómur

Starfsmenn safnsins og gestir fengu
innsýn inn í heim íslenskrar jurt-
litunar og þau litarefni sem íslensk
náttúra og nærumhverfið hafa að
geyma. Gestir voru afar áhugasamir
um sýninguna og tóku þátt í sam-
tölum tengdum viðfangsefninu.

Rannsóknin og verkefnið
voru kortlögð í formi bókverks,
og upprunalegi gagnagrunnurinn
af 504 litunarpurfum er núna partur
af safneign Hönnunarsafns Íslands.

Jurtalitun er ekki ný af nálinni,
en ekki er vitað til þess að svo stór
skipulagður gagnagrunnur litaprufa
í mismunandi efni (ull, bómull, hör,
og bómull/hör blanda) hafi verið
gerður áður.

Fræðsla

Fræðsla fór að mestu leyti fram
í gegnum samtal við gesti sýningar-
innar þar sem Sigmundur var til
staðar til að svara spurningum. Einnig
komu hópar frá framhaldsskólum
í heimsókn á sýninguna og fengu
kynningu á verkefninu. Bókverkið,
sem kom út í lok sýningarinnar, var
gefið út í 40 eintökum og seldist upp.

Bókverkið endaði meðal
annars hjá nokkrum framhaldsskólum,
hönnuðum, textílkennurum og bóka-
safni Listaháskóla Íslands.

Viðburðir

Opnun 20. maí 2021

Fyrirlestur — náttúruleitun í nútímasamhengi.
Fyrirlesari: Sigmundur Páll Freysteinnsson
30.05.2021

Fyrirlesturinn var tekinn upp og birtur
á vef safnsins.

Útgáfuboð og uppskeruhátíð, náttúruleitun
í nútímasamhengi
05.08.2021

SKRÁNING Á VERKUM
HÖGNU SIGURÐARDÓTTUR
16.11.2021—11.4.2022

Skrásetjarar: Hólmfríður Ósmann Jónsdóttir og Hrefna Björg Þorsteinsdóttir, arkitektar og prófessorar við Listaháskóla Íslands. Ráðgjöf: Þóra Sigurbjörnsdóttir, sérfræðingur á Hönnunarsafninu, veitti ráðgjöf varðandi skrásetningu, meðhöndlun og frágang teikninga. Tilgangur: Að skrá teikningar og gögn Högnu Sigurðardóttur sem fjöldkylða hennar færði safninu að gjöf árið 2020. Verkefnið hlaut styrk úr Safnasjóði.

Ferli verkefnisins

Rannsóknin fór fram innan veggja Hönnunarsafnsins í opnu vinnustofunni sem ber heitið „SAFNID Á RÖNGUNNI“. Vinnustofan varð þannig lifandi staður þar sem safngestir gátu fylgst með skráningunni.

Skrásetjarar voru í vinnustofunni að jafnaði einn dag í viku fram að páskum 2022, samtals í 23 skipti. Á þessu tímabili voru 16 teikningahólkar og fjórir skjalakassar með frumgögnum Högnu skráðir í safneign Hönnunar-safnsins.

Skrásetjarar fengu leiðsögn varðandi skráningu, meðhöndlun og frágang teikninga.

Eftirfarandi er lauslegt yfirlit yfir skráninguna í þeirri röð sem teikningar komu upp úr teikningahólkunum 16:

- ☉ Hrauntunga 23—29 teikningaarkir/blöð.
- ☉ Sumarhús Þorvarðar Þorvarðar-sonar — 2 teikningaarkir.
- ☉ Sumarhús Karls Schiöth — 9 teikningaarkir.
- ☉ Elancourt, sumarbúðir fyrir börn — 8 teikningaarkir.
- ☉ Gnitavegur 10 — 1 teikningaörk.
- ☉ Eyjasel, skipulag lóðar — 1 teikningaörk.
- ☉ Tables, borð (húsgögn) — 1 teikningaörk.
- ☉ Franskt verkefni, breytingar á íbúðarhúsi í sveit — samtals 2 arkir.
- ☉ Franskt verkefni, breytingar á íbúðarhúsi í sveit — samtals 5 arkir.
- ☉ Franskt skipulagsverkefni — 3 arkir.
- ☉ Samkeppni um tónlistarhús — 7 arkir.
- ☉ Bústaðabraut 11 — 15 arkir.
- ☉ Fjólugata 29 — 3 arkir.
- ☉ Álftavatn, sumarþorp Landsbankans — 9 arkir.
- ☉ Tízkuskóli Andreu — 9 blöð, skráð saman.

- ☉ Skipulagssamkeppni í Vestmannaeyjum – alls 10 skráningar (sumt eru gögn, annað ljósrit og breytingateikningar, en tillögublöð eða drög að þeim virðast vera fjögur)
- ☉ Sundhöll Kópavogs — 102 skráningar (mest teikningaarkir skráðar sérstaklega, en sumt verkfræðigögn eða ljósrit skráð sem heild).
- ☉ Brekkugerði 19 — 30 arkir.
- ☉ Bakkaflöt 1 — 43 arkir.
- ☉ Sunnubraut — ein teikning af skjólvegg (eina teikningin sem kom af því húsi).
- ☉ Hlíðarás 4, Mosfellssveit. Íbúðarhús fyrir Þorvarð Þorvarðarson og Örn Þorvarðarson — 6 arkir og nokkrar þrívíddarmyndir skráðar saman.
- ☉ Útskriftarverkefni — 3 skráningar, þar af tvær teikningar sem gætu verið frumdrög verkefnisins.
- ☉ Sumarhús (ágiskun) — 3 skissur.
- ☉ Ofanleitiskapella — 1 fjarviddarteikning.
- ☉ Fjórir skjalakassar með bréfum og ljósmyndum — 4 skráningar.

Allt í allt er um að ræða 328 skráningar. Langflestar skráningar eru á stökum teikningaörkum/blöðum (undantekningar eru einna helst bunkar af ljósritum, gögnum og verkfræði-teikningum). Að jafnaði eru um ein til tíu teikningar á hverri teikningaörk/blaði.

Helstu niðurstöður og lærdómur

Niðurstöðum rannsóknarinnar var miðlað til almennings með samtölum og fyrirlestrum.

Starfsmenn safnsins og gestir fengu innsýn í rannsóknarferlið, kynntust sögunni bak við verk Högnu og tóku þátt í samtölum tengdum viðfangsefninu.

Í ljós kom fjöldi teikninga af húsum sem aldrei voru byggð.

Rannsakendur héldu dagbók meðan á ferlinu stóð sem verður varðveitt á Hönnunarsafni Íslands.

Opnað verður fyrir aðgengi að efni rannsóknarinnar þegar búið verður að færa skráninguna inn á Sarpinn, en Þóra Sigurbjörnsdóttir, sérfræðingur á Hönnunarsafninu, hefur umsjón með þeirri vinnu.

Viðburðir

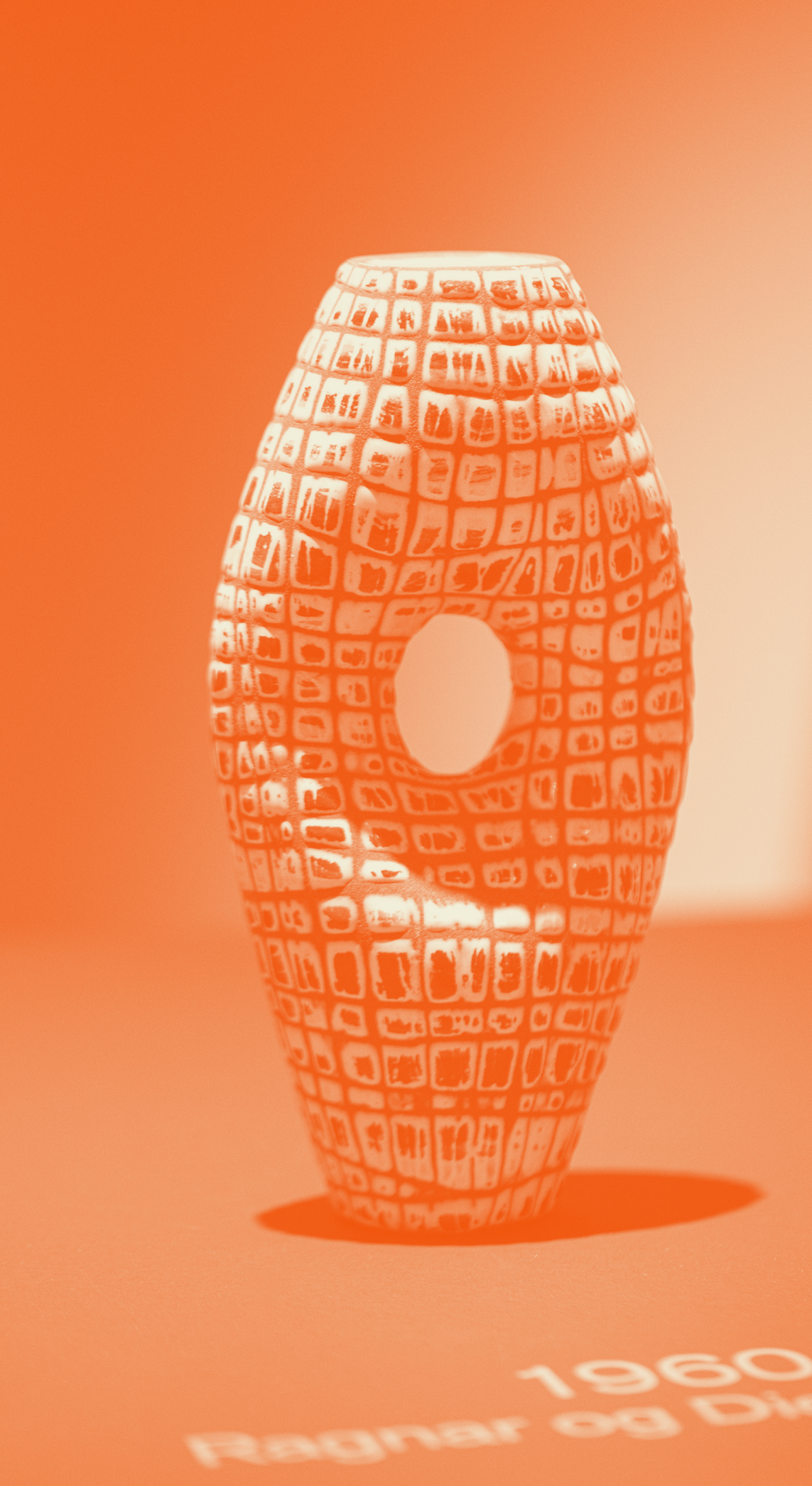
Heimsókn nema í arkitektúr við Listaháskóla Íslands
25.11.2021.

Sýning á verkefnum fyrsta árs nema í arkitektúr, sem skrásetjarar kenndu á haustönn, innan um teikningar Högnu
10.12.2022—31.12.2022.

Fyrirlestur, Pétur H. Ármannsson — Húsin hennar Högnu
06.03.2022.

Fyrirlestur, Guja Dögg Hauksdóttir — Rústún, sundlaugar og almenningsgarður í Kópavogi, hönnun Högnu Sigurðardóttur
08.03.2022.
Þessi fyrirlestur var tekin upp og birtur á heimasíðu og Facebooksíðu safnsins.
22.03.2022

Fyrirlestur, Hólmfríður Ósmann Jónsdóttir og Hrefna Björg Þorsteinsdóttir — Skráning á verkum Högnu Sigurðardóttur, arkitekts
22.03.2022.
Fyrirlesturinn var byggður upp eins og dagbók skráningarinnar og mun myndefni og texti hans verða varðveittur á Hönnunarsafninu.

DEIGLUMÓR

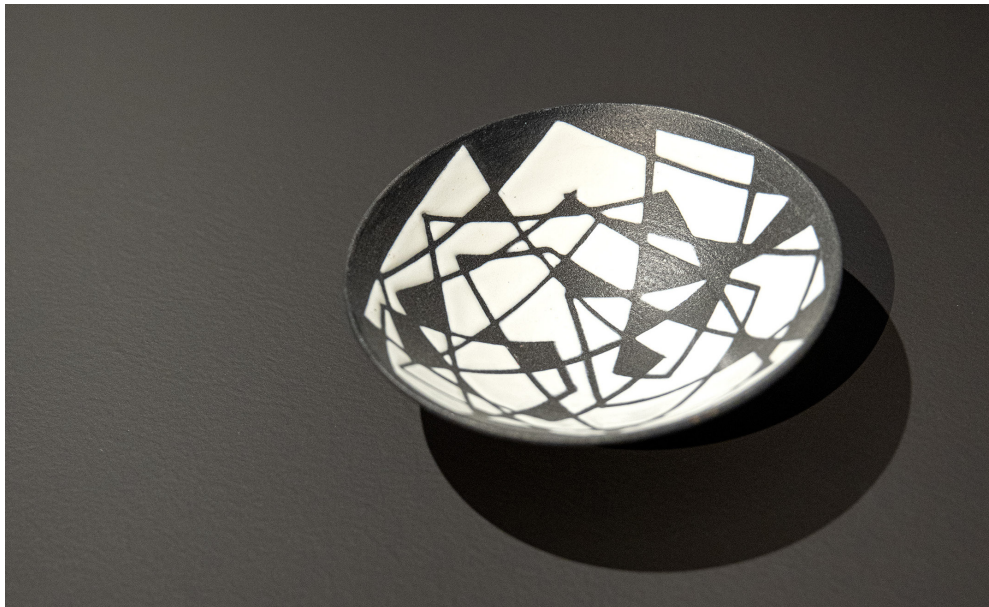
Keramik úr íslenskum leir 1930–1970

Sýningarstjórar Inga R. Ragnarsdóttir
og Kristín G. Guðnadóttir
Lengd sýningar 13.02.–09.05.2021

Tímabilið 1930–1970 var sérstaklega frjótt í íslenskri keramik sögu og aðallega var unnið úr íslenskum leir. Brautryðjandinn, Guðmundur Einarsson frá Miðdal, stofnaði Listvinahúsið 1927. Á árunum 1946 til 1957 voru síðan stofnuð fimm ný leirmunaverkstæði í Reykjavík: Leirbrennsla Benedikts Guðmundssonar, Funi, Laugarnesleir, Roði og Glit. Nokkur af þessum verkstæðum voru stór, með allt að tíu manns í vinnu við framleiðsluna. Þau áttu það öll sameiginlegt að nota íslenskan leir, fram til um 1970. Á sýningunni voru verk frá ofangreindum verkstæðum og frá þeim tíma sem íslenski leirinn var notaður. Leitast var við að gefa innsýn í framleiðslu verkstæðanna og draga fram sérstöðu hvers og eins þeirra. Á verkstæðunum voru hannaðir og framleiddir bæði einstaka módelhlutir og fjöldaframleiddir skrautmunir. Það voru meðal annars stórir vasar, matarstell, stytur og minjagripir fyrir ferðamenn. Mikill listrænn metnaður var lagður í einstaka muni og helstu verkstæðin leituðust við að leiða almenningi fyrir sjónir að módelhlutir úr leir stæðu jafnfætis málverki eða skúlptúr. Hönnun og framleiðsla íslenskra leirmuna markaði upphaf íslensks listiðnaðar í nútímaskilningi þess orðs.

Á meðan á sýningunni stóð riðu yfir miklir jarðskjálftar á höfuðborgarsvæðinu og verkin hætt komin. Á tímabili var sýningin „í bómull“, en í stað þess að skoða gripina á stöplum urðu gestir að skoða þá í kössum á gólfinu innpökkuðum að hluta til að vernda þá. Eldgosið í Fagradal varð svo einmitt á þeim stað þar sem leirinn var gjarnan sóttur.

Sýningin var unnin á grunni bókarinnar *Deiglumór*, keramik úr íslenskum leir 1930—1970, sem byggir á rannsóknum Ingu S. Ragnarsdóttur á sögu íslenskrar leirlistar.

Fræðsla

Fyrir sýninguna *Deiglumór* var unnið fræðsludagskrá í samstarfi við menningarfulltrúa Garðabæjar, Ólöfu Breiðfjörð. Sýningin og smiður í tengslum við hana nýttust í tengslum við dagskrá safnsins fyrir Barnamenningarhátíð. Útbúin var dagskrá fyrir heimsókn grunn-skólahópa og miðstiginu (5.—7. bekk). Aðrir hópar voru að sjálfsögðu velkomnir, en ekki var hægt að bjóða þeim upp á sama verkefni í Smiðju.

Þær Örk Guðmundsdóttir, keramikar, Rakel Andrésdóttir, myndlistar-maður, og Ásgerður Heimisdóttir, hönnuður, voru fengnar til liðs við Þóru Sigurbjörnsdóttur til að sinna fræðslunni. Þær skiptu með sér dögum. Það fór eftir því hvaða dagar urðu vinsælastir hjá skólunum hvaða kennarar voru mest að störfum.

Örk var með í hugmyndavinnunni í aðdraganda verkefnisins þar sem átti að vinna með leir í lok leiðsagnar um sýninguna. Hún er lærður keramikar og starfar sem myndmenntakennari við grunnskóla.

Heimsóknin fólst í því að nemendur fengu leiðsögn um sýninguna og Smiðju í kjölfarið. Hver leiðsögn var byggð upp á samtali og leik þar sem nemendur áttu að finna hluti á sýningunni. Einnig var lögð áhersla á að segja nemendum frá sérstöðu þeirra leirverkstæða sem sagt var frá á sýningunni og frá hráefninu sem allir gripirnir áttu sameiginlegt — íslenska leirnum.

Leiðsagnirnar fóru fram með samtalsaðferð þar sem nemendur voru spurðir og virkjaðir til þátttöku. Einnig voru nemendur virkjaðir til að skoða gripina vel þar sem þeir urðu að leita uppi smáatriði í þeim í leik sem farið var í í leiðsögninni.

24

25

Eftir leiðsögnina var farið inn í Smiðju og unnið með sjálfharðnandi leir ásamt ýmsu skrauti. Verkefni nemenda var einfalt, þar sem þau áttu að útbúa fugla. Hugmyndin var að þetta væru Hverafuglar, sem geta verið hvernig sem er. Allir hópar réðu vel við verkefnið. Fuglarnir komu vel út og mikil litagleði einkenndi þá. Á Barnamenningarhátíð var þeim var raðað upp inni á yfirbyggðu göngugötunni við hliðina á Bónus. Þar voru þeir til sýnis fyrir bæjarbúa vikuna sem hátíðin var, sem var einnig síðasta sýningarvika Deiglumós. Nemendur voru spenntir fyrir því og sumir komu aftur til að sýna fólkinu sínu hvar þeirra fugl var.

Nemendur fengu jákvæða upplifun af þessu verkefni. Reynt er í fræðslu safnsins að notast sem minnst við textaverkefni, þannig að allir eigi jafnan aðgang að fræðslunni.

- ☉ 382 nemendur á miðstigi sóttu fræðsluverkefnið fyrir sýninguna Deiglumór.
- ☉ Dagana sem Barnamenningarhátíð fór fram var nemendum úr 3. bekk boðið að koma í leiðsögn um sýninguna, þar sem ekki var boðið upp á smiðju í lokin. Einnig var nemendum úr unglingadeildum grunnskóla bæjarins boðið í dagskrá um hönnuðinn Einar Þorstein Ásgeirsson og stærðfræði honum tengda. 235 nemendur þáðu það boð.
- ☉ 78 nemendur í 4 framhaldsskólahópum komu í leiðsögn um sýninguna.
- ☉ Alls komu því 695 nemendur af grunn- og framhaldsskólastigi í skipulagðar heimsóknir á safnið að skoða sýninguna Deiglumór.

KRISTÍN ÞORKELSDÓTTIR

Grafísk hönnun varð örlög mín

Sýningarstjórar Bryndís Björgvinsdóttir,
Birna Geirfinnsdóttir og Arnar Freyr Guðmundsson
Lengd sýningar 20.05.–30.12.2021

Sýningin *Kristín Þorkelsdóttir. Grafísk hönnun varð örlög mín* fjallaði um feril Kristínar Þorkelsdóttur, grafíks hönnuðar. Sýningin var unnin upp úr rannsókn Birnu Geirfinnsdóttur, grafíks hönnuðar, og Bryndísar Björgvinsdóttur, þjóðfræðings og rithöfundar. Þær eru báðar dósentar við hönnunardeild Listaháskóla Íslands.

Fáir hér á landi hafa skilað af sér jafn mörgum listaverkum, sem tekið er sem sjálfgefnum, og hönnuðurinn Kristín Þorkelsdóttir. Verk hennar hafa verið hvað mest áberandi við hinar hversdagslegustu aðstæður, svo sem inni í ísskápum landsmanna, ofan í töskum þeirra eða við hefðbundið borðhald.

Þó má einnig finna verk Kristínar á jafn óaðgengilegum stöðum og í læstum öryggishirslum Seðlabanka Íslands. Enda er Kristín bæði hönnuður fjölmargra umbúða um matvæli og höfundur nógildandi peningaseðlaraðar, sem hún vann að ásamt hönnuðinum Stephen Fairbairn. Þá hefur Kristín hannað urmul auglýsinga, bækur og ýmis þjóðþekkt merki, sem mörg hafa verið í notkun í yfir fimm áratugi. Að baki hvers þjóðþekkts verks Kristínar liggja ógrynni af skissum, tilraunum og pælingum, sem ekki hefur verið safnað saman til sýningar fyrr en nú. Á sýningunni má því sjá kunnuleg og áður óséð verk, sem samanlagt umbreyttu smátt og smátt ungri myndlistarkonu í einn helsta brautryðjanda landsins á sviði grafískrar hönnunar. Sýningin hlaut styrk úr Safnasjóði

Fræðsla

Ákveðið var í samstarfi við Ólöfu Breiðfjörð, menningarfulltrúa, að bjóða 7. bekk í grunnskólum Garðabæjar á safnið. Þá hafði miðstigið allt komist á safnið þrátt fyrir samkomutakmarkanir sem höfðu mikil áhrif á fyrri hluta árs.

Þar sem sýningin opnaði í lok maí var ekki boðið upp á Smiðjuna fyrr en um haustið.

Til þess að draga fram skoðanir og spjall nemenda í 7. bekk var ákveðið að nota útprentuð emoji-tákn sem leið inn í sýninguna. Emoji-táknin eru mikið notuð á samfélagsmiðlum og virka vel á sýningu um grafíska hönnun. Nemendur þekkja þessi tákn afar vel og þau vekja oft upp kátínu, þar sem misjafnt er hvernig þau eru túlkuð og notuð.

Uppbygging heimsóknarinnar var þannig að byrjað var á stuttri kynningu um Kristínu og hvað það er sem grafískir hönnuðir vinna við. Nemendur fengu svo nokkur tákn og áttu að að skoða sýninguna og skilja táknin eftir á þeim stöðum sem þeim fannst viðeigandi. Síðan var gengið um sýninguna og stoppað á völdum stöðum.

Í tengslum við þessar heimsóknir vorum við í samstarfi við Prent og vini. Listamennirnir Joe Keys og Tóta Kolbeinsdóttir sáu um Smiðjuna. Nemendur fengu að spreyta sig á einföldu prentverkefni, þar sem þau fengu málplötu með bleki á og áttu að nota eyrnapinna til að teikna mynd á. Upplaggið var að þau myndu búa til eigin merki (lógó). Það sem reyndist flókið var að muna eftir spegluninni sem verður þegar prentað er af plötunni yfir á pappírinn. En nemendur áttuðu sig fljótt á því og gátu yfirleitt gert nokkur prent í hverri smiðju.

Nemendur gátu tekið með sér myndirnar sínar í lok heimsóknar — ef þær náðu að þorna. Annars voru þær skildar eftir og sendar í skólana með næsta hópi.

- ☉ Nokkuð mikil aðsókn var á sýninguna frá framhalds- og háskólum, sem komu þá í leiðsagnir og leik.
- ☉ 11 hópar af þessum skólastigum komu á skipulagða fræðslu um sýninguna.
- ☉ Alls voru það 248 nemendur.
- ☉ Tveir hópar komu aukalega af grunnskólasviði — einn frá Frístund og einn frá Sunnuhlíðarskóla — 30 nemendur.
- ☉ Í heildina komu því 546 nemendur af öllum skólasviðum í heimsókn á sýninguna *Kristín Þorkelsdóttir. Grafísk hönnun varð örlög mín*.

Árið 2021 var gott í skólaheimsóknum þrátt fyrir samkomutakmarkanir og náttúruhamfarir. 1241 nemandi kynntust safninu og áttu hér góða stund.

28

29

Í versluninni má finna hönnunarvöru eftir um 30 íslenska hönnuði, auk úrvals bóka. Vörurnar í búðinni tengjast starfsemi safnsins, sýningum, vinnustofudvölum og safneign.

Fólk kemur í auknum mæli inn í safnbúðina og við leggjum okkur fram við að upplýsa gesti um verkefnin sem þar er að finna. Í raun er safnbúðin einskonar sýningarsalur, þar sem lögð er áhersla á vandaða framsetningu og áhugaverða og fallega vöru.

Safnbúðir gegna æ mikilvægara hlutverki í söfnum. Þær hafa lægri „þröskuld“ en söfnin sjálf og fyrir marga er heimsókn í búðina mikilvægur hluti heimsóknarinnar. Gestir fá tækifæri til að taka með sér „hlut“ úr heimsókninni. Um leið styður fólk við íslenskt handverk og hönnuði og safnið sjálft.

Það þarf hæfileika til að setja saman vandaða safnbúð og við erum svo heppin að Ingiríður Óðinsdóttir, afgreiðslustjóri safnsins, býr einmitt yfir þessum hæfileikum.

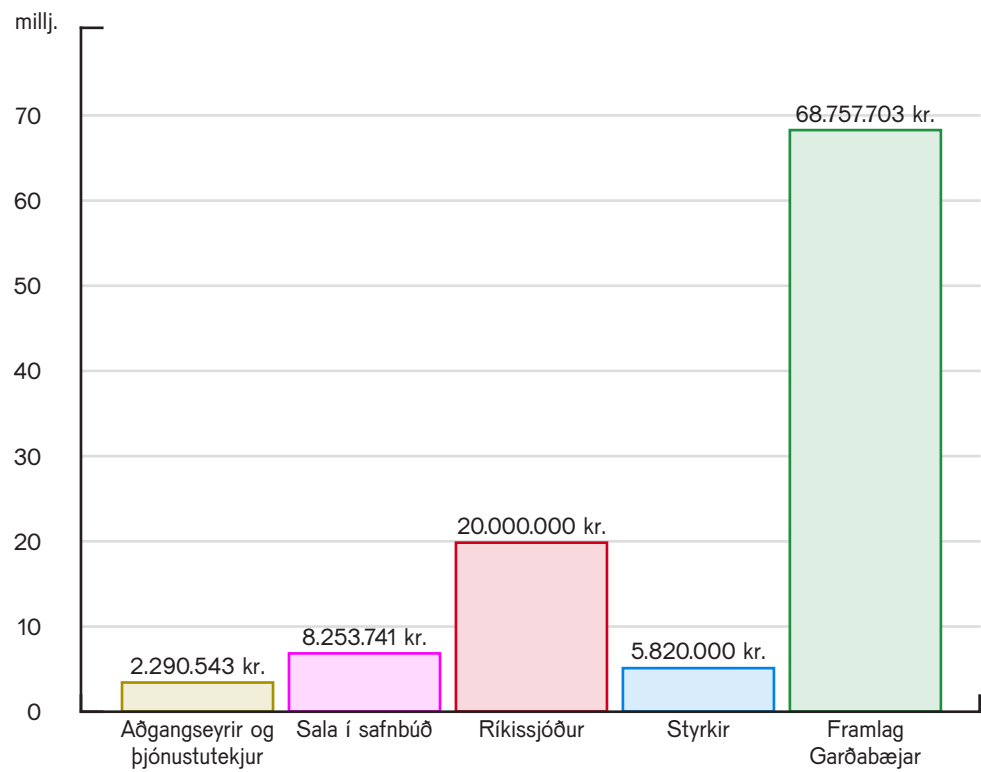
SAFNBÚÐ

REKSTUR

Innkoma	
Aðgangseyrir og þjónustutekjur	2.290.543
Sala í safnbúð	8.253.741
Ríkissjóður	20.000.000
Styrkir	5.820.000
Framlag Garðabæjar	68.757.703
Samtals innkoma	105.121.987

Gjöld	
Launakostnaður	35.123.273
Húsaleiga (varðveislurými, sýningarsalir og skrifstofur)	35.109.024
Innkaup v. safnbúðar/birgðabreyting (+875.424 kr.)	6.714.920
Önnur vörukaup	5.333.598
Þjónustukaup	22.841.172
Samtals gjöld	105.121.987

Innkoma 2021

30

Stjórn safnsins á miklar þakkir skilið og þá sérstaklega fyrir stefnumótunarvinnu sem fram fór í lok árs 2018 og hefur verið uppfærð reglulega. Stjórn safnsins skipa: Stella Stefáns-dóttir, Guðlaugur Kristmundsson, Margrét Gunnlaugsdóttir og Kristín Björk Björgvinsdóttir.

Umsjón með texta Sigríður Sigurjónsdóttir
Hönnun og umbrot Studio Studio
(Arnar Freyr Guðmundsson, Birna Geirfnnsdóttir)
Prentun Prentmet

Útgefið september 2022

